

De kringloop van het leven

In Kafue National Park, het grootste en oudste nationale park van Zambia, liggen het leven en de dood dicht bij elkaar. Op rondreis door het park ontmoet je ze allebei.

TEKST GIJS HARDEMAN @gijs_hardeman
FOTOGRAFIE Gijs Hardeman & Eelco Hofstra @eelcohofstra

Een kudde olifanten
loopt over de vlakte op de
Busanga Plains in Kafue
National Park, Zambia

Zonder erover na te denken staat hij op en loopt weg van de “Dagga Boys”, zijn vrienden waarmee hij jaren door het Kafue National Park slenterde. Een paar impala en een familie wrattenzwijnen kijken op, maar verdwijnen niet in de bush. Zij weten dat ze van hem niks te vrezen hebben. De zon kleurt langzaam roze en de schaduwen van acaciabomen worden langer. Hij zuigt de Zambiaanse bushlucht op voordat hij naar een uitloper van een klein meertje stapt, vlak bij de Shishamba Rivier. Een Afrikaanse nimmerzat, familie van de ooievaar, vliegt weg als hij te dichtbij komt. Hij heeft dorst, maar nog voordat hij een slok kan nemen zakt hij door zijn hoeven. Zijn hart slaat een laatste maal en hij sluit zijn ogen. De imposante hoorn van de buffel raakt het zand.

‘Ouderdom,’ zegt onze gids Powell Nchimunya, Zambiaan van de Tonga-stam, als we een paar uur later op dezelfde plek aankomen met onze 4X4. ‘Er is geen spoor van een gevecht en de buffel is nagenoeg intact. Op z’n ogen en achterwerk na dan.’ Een grote groep witruggieren viert dit onverwachte einde van de Zambiaanse kringloop van het leven – ze hebben het vooral gemunt op de zachte delen van de buffel. Ze springen, vechten en schreeuwen met tientallen tegelijk rond het karkas, stof wappert op en de sterksten krijgen de tijd voor het feestmaal. Af en toe verdwijnt er een kop en nek volledig in het dier, dat intussen ook al vergeven is van de vliegen. ‘Voor hen is het genieten. Voordat de geur van dood de leeuwen bereikt, zijn we een dag verder en ze hebben nu dus alle tijd voor het buffet, terwijl ze het meestal moeten doen met de restjes.’ De concurrentie ligt echter op de loer. Langzaam slingeren drie grote krokodillen dichterbij, maar ze houden nog afstand zolang onze 4X4 blijft staan. Powell start de motor; het wordt donker. ‘Het is tijd om te gaan.’ ’s Avonds is dit het rijk van de dieren.’

Powell rijdt ons nu al een paar dagen rond in Kafue National Park, met 22.480 vierkante kilometer het grootste nationale park van Zambia en het op twee na grootste park in Afrika.

Onze ontmoeting met de witruggieren vindt plaats vlak bij het Fig Tree Bush Camp, een van drie kampen van Mukambi Safaris, dat gerund wordt door het Nederlandse stel Edjan en Robyn van der Heide. ‘Fig Tree heeft alles wat een mooi bush camp nodig heeft: een lagune en vlakte waarover je kunt uitkijken, een uniek ecosysteem en heel veel wilde dieren. De Shishamba Loop bij Fig Tree is nu onze meest productieve safaririt.’ Op advies van Edjan en Robyn doen we de *Full Kafue Experience*, langs alle drie de kampen in het park.

Een buffel laat het leven in Kafue National Park; de gieren zijn er als eerste bij

‘Een goede keuze, want zo ervaar je al het moois dat Kafue herbergt,’ zegt Powell met enige trots. ‘We komen in drie totaal verschillende ecosystemen, met elk een eigen sfeer, stijl en – hopelijk – heel veel verschillende dieren.’

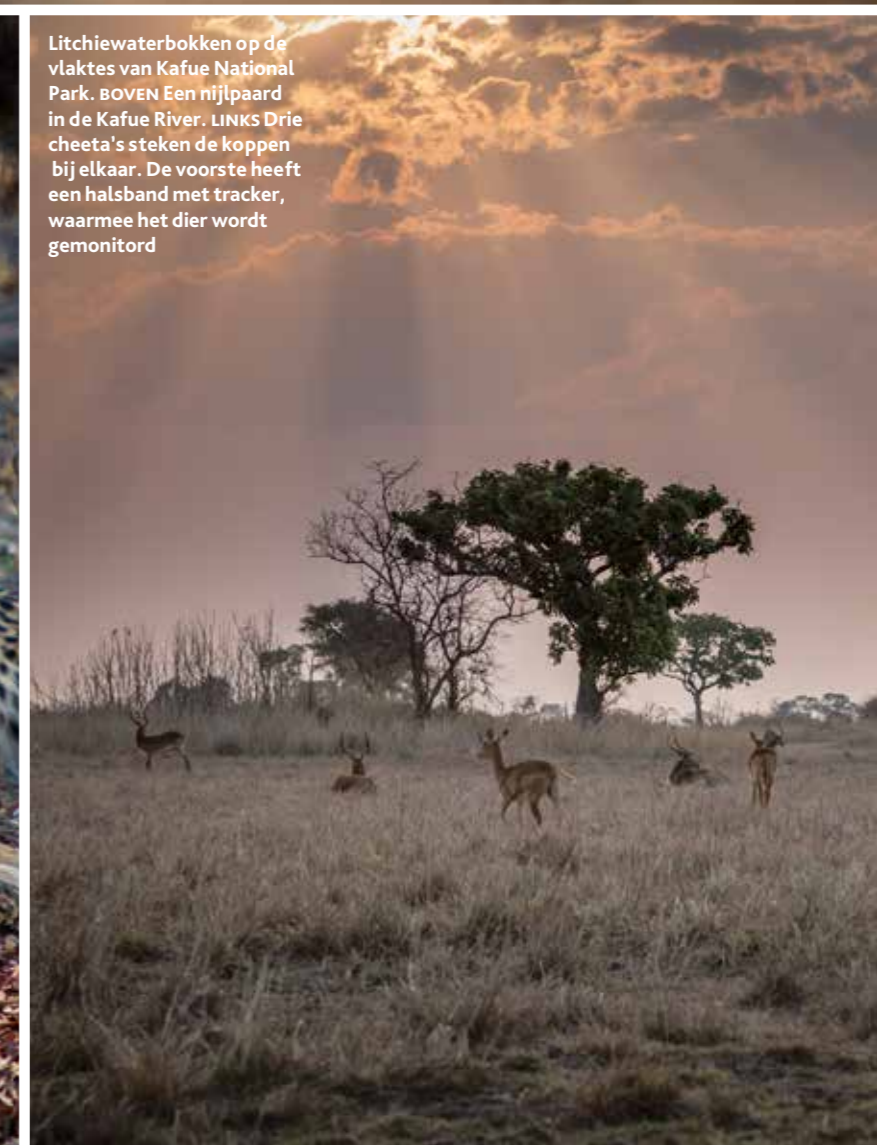
Het symbool van Zambia

Onze rondreis start een paar dagen eerder aan de rand van het park bij de Mukambi Safari Lodge aan de Kafue River, de langste rivier van Zambia en de belangrijkste bron van de machtige Zambezi. Nadat we geproost hebben met onze kleurrijke welkomstdrankjes worden we voorgesteld aan Powell. We settelen ons in een safaritent aan de rivier en daarna neemt hij ons gelijk mee op onze eerste safari. ‘Op safari gaan is altijd een verrassing, je weet immers nooit wat de bush voor je in petto heeft,’ zegt Powell. ‘Daarom starten we op het water; hier zullen jullie gegarandeerd de eerste dieren zien.’ Hij krijgt gelijk; we varen langs tientallen nijlpaarden en grote krokodillen. In de bomen op de kant zit een variatie aan vogels. ‘Er komen meer dan 500 vogelsoorten voor in Kafue.’ De mooiste vind ik de Afrikaanse visarend, tevens het symbool van →

's Avonds
is dit het rijk
van de dieren

Litchiewaterbokken op de vlaktes van Kafue National Park. BOVEN Een nijlpaard in de Kafue River. LINKS Drie cheeta's steken de koppen bij elkaar. De voorste heeft een halsband met tracker, waarmee het dier wordt gemonitord

Zambia, die vaak rustig over de rivier uitkijkt vanuit een hoge plek in een kale boom. We klikken onze camera's vol op de zwarte vogel met witte nek, nog niet wetende dat we over een paar dagen maar liefst zeven van deze prachtige vogels bij elkaar zullen zien.

Na twee nachten "opwarmen" aan de rivier rijden we met Powell het park in naar het hart van Kafue. Aangekomen bij Fig Tree neemt hij ons mee op een game drive. Na slechts een half uurtje rijden komen we tot stilstand bij een heuvel waar drie cheeta's ontspannen in de zon liggen. Ze maken zich totaal niet druk om ons, verplaatsen zich een paar keer een metertje naar links of rechts. Ze bewegen zo sloom dat het moeilijk voor te stellen is dat dit het snelste landdier ter wereld is. Het mooie slanke lijf, gehuld in een karakteristieke vlekkendek, haalt snelheden van iets meer dan 100 km per uur. Eén dier heeft een halsband om. 'Van een cheeta-onderzoeks- en beschermingsproject, waarmee de

dieren worden gemonitord,' zegt Powell zachtjes. 'We weten namelijk eigenlijk maar heel weinig van deze katten.'

De opwinding, gevolgd door extra camera-kliks, stijgt als de drie cheetakoppen dicht bij elkaar worden gestoken. 'Kijk naar ons, kijk naar ons,' fluisteren we. Wat een ontmoeting. Aan het einde van de dag spotten we op terugweg naar Fig Tree een gevlekte hyena, op zoek naar voedsel. 'Hij eet, naast vers vlees, ook de botten van dode dieren en wordt daarom ook wel de stofzuiger van de jungle genoemd,' vertelt Powell.

Een serval, die lijkt op een grote huiskat met spitse oren, steekt haar kop boven het gras uit als we bijna weer terug bij het kamp zijn. Een unieke ontmoeting, want servals zijn vooral actief in de nacht. Door de vele *sightings* vandaag met de dode buffel, cheeta's en serval duurt deze safari nu al anderhalf uur langer dan normaal. 'Nu is het echt tijd om te gaan,' zegt Powell als het laatste licht van

de dag verdwijnt. Ons verblijf bij Fig Tree eindigt met een diner onder de sterren. Morgen rijden we, volgens Powell, naar de mooiste plek van onze rondreis. 'De rit wordt wel een avontuur, maar geloof me, het is het waard!'

Een bekend gezicht op de Busanga Plains

We komen tijdens de zes uur durende autorit weinig dieren tegen, maar wel aardig wat tseetsee-vliegen. Goed nieuws voor de wilde dieren, want deze beesten zorgen ervoor dat de mens en vooral het vee wegblijft uit safariparken. Vee sterft door de steek van de tseetsee en zo zorgt het kleine beestje ervoor dat het park wild blijft. Onderweg jagen ze echter ook naar hartenlust en met uitgekende precisie op ons verse mensenvlees. Powell steekt in een bakje achter de auto wat gedroogde olifantendrollen in brand in de hoop ze te verjagen.

Dan laten we de bommen achter ons en rijden we →

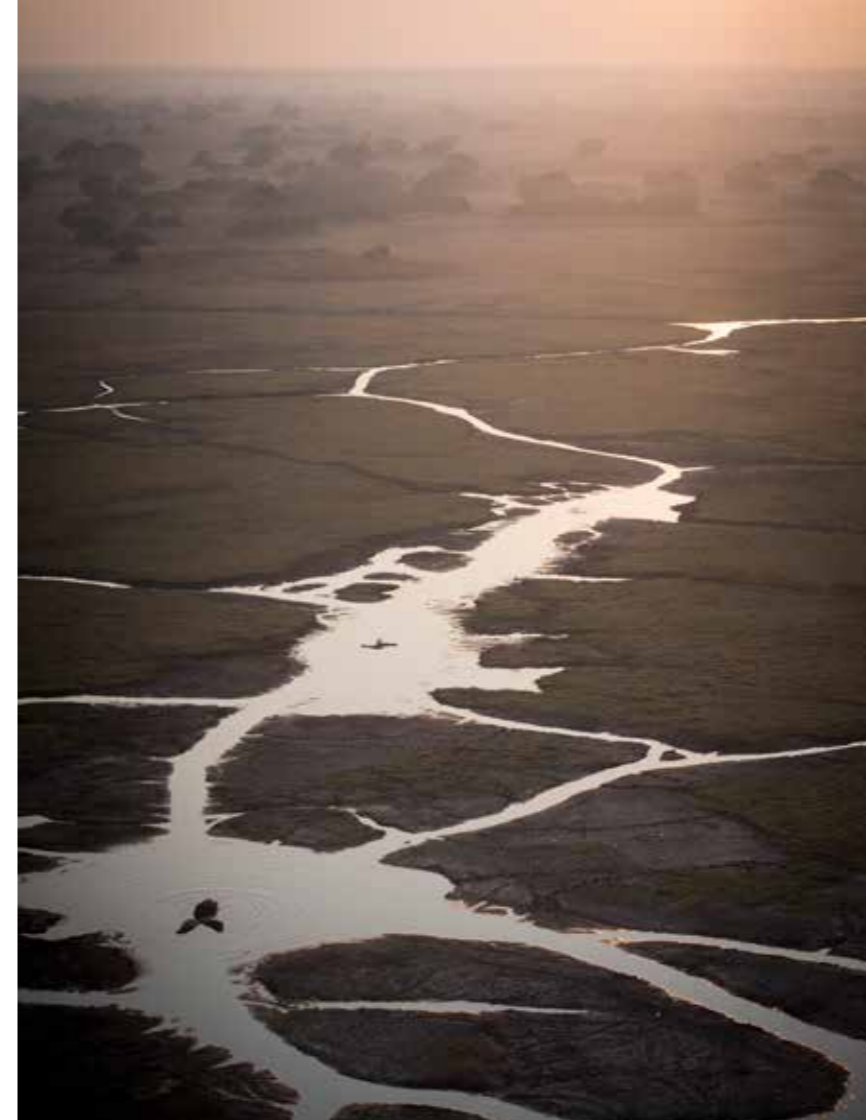

Busanga Plains Camp ligt verscholen onder een gigantische vijgenboom. INZET Gids Powell steekt een paar olifantendrollen in brand om met de rook tseetseevliegen te verjagen

Annekim schenkt een "sundowner" in – een borrel bij zonsondergang om te proosten op een mooie dag op de vlaktes

Een malachiet ijsvogel. Er komen meer dan 500 vogelsoorten voor in het park. LINKS Nijlpaarden modderen wat aan in kleine waterpartijen op de Busanga Plains, die acht maanden per jaar onder water staan

Een kudde olifanten zien we vast nog wel

de allermooiste vlaktes van Zambia op: de Busanga Plains. Powell had gelijk, de rit hierheen was het meer dan waard. De vlakte barst van het leven. Duizenden litschiewaterbokken, een antilopensoort die alleen in moerassige gebieden leeft, verwelkomen ons. Tientallen nijlpaarden modderen wat aan in kleine waterpartijen op de vlakte, die acht maanden per jaar onder water staat. Een klein houten bruggetje over een stroompje wordt bewaakt door een paar bonte ijsvogels.

Het kamp zelf valt bijna niet op te midden van de palmbomen op de vlakte. Tussen het hoge riet staan safaritenten; de *boma* (gemeenschappelijke ruimte) gaat schuil onder een gigantische vijgenboom. We worden er welkom geheten door een bekend gezicht. De roodharige Annekim Geerdes werd ineens bekende Nederlander toen ze zich opgaf voor *Boer zoekt vrouw Internationaal*. Voor de ogen van miljoenen Nederlanders werd ze een stel met boer Mark. De relatie hield echter geen stand en dierenliefhebber Annekim, die al in Zambia woonde, ging weer haar eigen weg. Edjan en Robyn wisten wel

een plek voor haar waar ze even uit de belangstelling zou zijn.

'Nee, ik ben niet gevlucht voor de aandacht, maar het kwam wel goed uit,' zegt Annekim. Ze runt nu het Busanga Plains Camp, ver weg van de bewoonde wereld, maar midden in de wereld waar zij als dierenarts zo van houdt. 'Er zijn slechts enkele safarikampen op de Busanga Plains en maximaal dertig bezoekers op 720 vierkante kilometer. Een paradijs dus!'

Met Annekim rijden we drie dagen rond over de vlaktes. We volgen, onder andere, een eenzame olifant – 'Vast op weg naar Kapinga Island, een stuk bos op een hoger gelegen deel, waar waarschijnlijk nog veel meer olifanten lopen.' Onderweg krijgen we van een krakende stem op de radio door dat er leeuwen zijn gespot, niet ver bij ons vandaan. 'Kies maar jongens,' zegt Annekim. 'Ja, leeuwen natuurlijk, een kudde olifanten zien we vast nog wel.'

Tien minuten later komt de auto tot stilstand vlak bij een zestal leeuwen. Twee welpjes spelen in het gras, terwijl de rest van de familie slaapt. Dat doen →

Twee leeuwenwelpjes spelen in het gras. RECHTS Een eenzame olifant op weg naar Kapinga Island, een bos waar veel voedsel te vinden is

De Busanga Plains en Annekim
in haar safariwagen, gezien
vanuit een luchtballon van
Namib Sky Balloon Safaris

We kijken uit over de vlakke en het valt stil

leeuwen wel 18 uur per dag, leren we van Annekim. De jonkies zijn echter klaarwakker en zeer geïnteresseerd in onze 4X4. De dapperste van de twee – misschien wel voorbestemd om leeuwenkoning te worden – waagt zich op slechts drie meter afstand van de auto.

‘Nog even naar de olifanten?’ stelt Annekim voor na deze waanzinnige belevenis. We rijden langs een kudde van vijfhonderd buffels en maar liefst zeven visarenden naar Kapinga Island. Annekim vertelt over de ballonvaarder die we vanochtend voorbij de lodge zagen glijden in zijn luchtballon. ‘We kunnen even langs voor koffie, misschien mogen jullie nog wel mee in de ballon.’ Eelco en ik kijken elkaar aan. ‘Een kudde olifanten zien we vast nog wel!’ zeggen we voor de tweede keer vandaag.

En dus zitten we even later vol verbazing naar de verhalen van Eric en Nancy Hesemans te luisteren, die opgroeiden in de Democratische Republiek Congo, ook wel Congo-Kinshasa. Ze vluchtten uit Congo toen een medicijnman geld op de hoofden van hun kinderen zette en belandden in Rwanda, waar een week na aankomst de burgeroorlog uitbrak. In Namibië vonden ze uiteindelijk hun nieuwe thuis en daar runnen ze sindsdien Namib Sky Balloon Safaris. Drie maanden per jaar vliegen ze over de vlaktes in Zambia, omdat ze ‘verliefd werden op deze plek.’

Het is vijf uur in de ochtend. We zijn intussen bijna een week op pad in Kafue en staan nu op het punt op te stijgen in een luchtballon. De mannen die de ballon optakelen zijn wat zenuwachtig, want de leeuwen van gisteren liggen op tweehonderd meter afstand. Tien minuten later glijden we op drie meter hoogte over de vlakte. En dan zegt Eric: ‘Oké, we gaan even naar boven, niet springen nu.’ Het propaan sist uit de fles en stuwt de ballon ruim honderd meter omhoog. Het landschap wordt weidser en zo mogelijk nog mooier. We kijken uit over de 720 vierkante kilometer grote vlakte en het valt stil in de mand. Kruispunten van kleine waterwegen zijn gevuld met nijlpaarden, de kuddes litschiewaterbokken zijn duidelijk zichtbaar en daar, vlak naast onze geplande landingsplaats, dan toch: een kudde olifanten. 📍

GIJS HARDEMAN is reisjournalist en fotograaf. Hij kwam pas in 2010 voor het eerst in Afrika. Sindsdien zijn ze onafscheidelijk met elkaar verbonden.